

**ik kan**  
**met het**  
**participatie-**  
**budget meer**  
**maatwerk**  
**bieden**

## Makkelijker gezegd dan gedaan

Het participatiebudget brengt de verschillende budgetten voor reïntegratie, inburgering en volwasseneneducatie samen in één budget. In 2009 treedt de wet in werking. Er is straks één budget en één verantwoording.

De gemeente Utrecht wil per 1 januari 2009 meedoen aan het participatiebudget en neemt daarom deel aan een pilotprogramma van het Rijk. De ervaring die de gemeente Utrecht opdoet als proefgemeente deelt zij met andere gemeenten uit de regio. Met dat doel verzamelen zich ruim honderd gemeentebambtenaren in de Utrechtse Jaarbeurs. Terwijl de bezoekers van de Margriet Winterfair rechts afslaan, nemen de beleidsambtenaren de roltrap naar links, naar het superfuturistische Media Plaza. Voor deze ambtenaren zijn er geen kerstarrangementen, glühwein of kookworkshops; zij storten zich met frisse moed in de wondere wereld van het participatiebudget. In de helwitte zalen van het Media Plaza gaat het over zaken als outputverdeelmaatstaven, integrale beleidsvisies, rechtmatige bestedingen en implementatieprocessen.



Op weg naar het participatiebudget.

Het participatiebudget komt er snel aan. De gemeenten willen dan ook weten wat van ze wordt verwacht. De bijeenkomst in Utrecht past in een reeks van zeven regionale bijeenkomsten. Staatssecretaris Aboutaleb van SZW geeft per videoboodschap de aftrap. Hij legt uit dat het doel van de nieuwe regeling is om arbeidsparticipatie en inburgering te vergroten en maatschappelijke participatie door deelname aan educatie te bevorderen. Dat houdt een integrale dienstverlening in; afdelingen die voorheen los van elkaar werkten, zullen nu samenwerken vanuit een gezamenlijke visie en strategie. Zodoende kan maatwerk worden geleverd en zal de effectiviteit van de bestedingen worden verhoogd. Aboutaleb spoort de deelnemers van de bijeenkomst in Utrecht aan: 'Vraag de rijksambtenaren van de drie ministeries OCW, SZW en VROM het hemd van het lijf.'

In Utrecht doken ze dan ook meteen in het diepe met vragen als: wat zullen de gevolgen zijn van de marktwerking op inburgering, wat geldt als afrekeningscriterium in het geval van een educatietraject: de deelname of het diploma, waar komen de extra middelen vandaan als het totale budget niet omhooggaat, en waarom zou ik tijd investeren om een NUG'er aan het werk te helpen als ik pas zeker ben van de beloning van 12.000 euro regelluwe bestedingsruimte wanneer de betreffende NUG'er voor zes maanden duurzaam aan de bak is? Bespreking van deze vragen leverde vaak technische, maar interessante discussies op. En dat was precies de bedoeling.



Marike Simons in gesprek met Anton Revenboer van het landelijke Projectbureau Voorbereidingstraject Participatiebudget.

## Zoektocht

Wil Peters is in Utrecht de projectleider van het voorbereidingstraject participatiebudget. Behalve Utrecht bereidt hij ook de gemeente Arnhem voor op de komst van het participatiebudget.

Peters: 'Het bijzondere aan de wet is dat het drie beleidsterreinen samenbrengt. Dat lijkt misschien eenvoudig. Maar na bijna een jaar werk is onze conclusie dat het makkelijker gezegd is dan gedaan. Je moet er echt de tijd voor nemen.'

Peters zegt dat hij redelijk wat weerstand ervaart tegen het participatiebudget. Vooral bij de uitvoerende instanties. Peters: 'Daarom moet je goed weten wat er op de verschillende beleidsterreinen speelt. De meesten zien geen directe aanleiding voor wat zij beschouwen als "nóg eens een veranderingsproces". Bovendien is er momenteel al veel druk op inburgering en educatie. Die willen alleen energie steken in extra zaken als het ze een voordeel oplevert.'

Peters adviseert zijn collega's uit de andere gemeenten om de tijd te nemen. 'Het lukt je niet in drie maanden. Wat dat betreft, is het goed dat 2009 een overgangsjaar is.' In Utrecht proberen ze als eerste stap de drie beleidsterreinen met elkaar te versmelten. Daarna worden ook de "aanpalende beleidsterreinen" erbij betrokken, zoals de WMO en de WSW. In Arnhem hebben ze die er al vanaf het begin bij betrokken. Peters: 'We stellen eerst vast waar de overlap zit en bepalen dan wat de consequenties zijn voor de verschillende uitvoerende organisaties. Zo brengt een werkgroep in kaart welke verschillende intakes er nu in Utrecht worden afgenomen. Heeft het zin om hiervan één "participatie-intake" te maken? Peters: 'Het is heel goed mogelijk dat we uiteindelijk concluderen dat er niets hoeft te veranderen. Maar dat kan ik in dit stadium nog niet zeggen. Dus laten we elkaar vooral niet gek maken.' Peters waarschuwt ook om nu niet met z'n allen in de ICT-val te stappen. 'Eén registratiesysteem zou fantastisch zijn, maar het gaat nog jaren duren voordat dat er is.'

Peters raadt iedereen aan om een doelgroepen- en instrumentenanalyse te maken. Dus voor wie doe je het nu, en met welke instrumenten. 'Dat is zeer de moeite waard. Pas na zo'n analyse zie je wat de impact van het participatiebudget is.' Overigens zullen de resultaten van deze onderzoeken via het landelijke projectbureau worden gepubliceerd.

Peters: 'We hebben niet alle antwoorden. We zitten midden in een zoektocht. De vragen die jullie stellen, hebben wij ook. Er is nu eenmaal geen pasklaar model. Daarvoor verschillen de gemeenten te sterk van elkaar.' Overigens voorspelt de projectmanager ook politieke complicaties. Het participatiebudget gaat zeker een rol spelen bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010.'



Een van de workshops.

## Winst uit samenwerking

Het Utrechtse projectbureau heeft gesuggereerd om één participatiewethouder aan te stellen. Peters: 'Maar het bleek in dit stadium politiek én beleidsmatig niet zo interessant of er nu één, twee of drie wethouders bij betrokken zijn.' Onderwerpen als "planning en controle" zijn volgens Peters veel belangrijker. Peters: 'En een scherpe visie op participatie, want hoe scherper die visie is geformuleerd, hoe beter het participatiebudget is uit te voeren.'

Peters: 'Het participatiebudget zet je aan het denken. Op welke wijze kan ik op de lange termijn de beste resultaten halen? Als je dat gaat doen, hou je meer over. En daarmee kun je bijvoorbeeld investeren in educatie. De winst krijg je pas als je de drie partijen goed laat samenwerken.'

Op de bijeenkomst in Utrecht spreken ook Johan Helderma van het ministerie van SZW (Directie Werk en Bijstand) en Anton Revenboer van het landelijke Projectbureau Voorbereidingstraject Participatiebudget. Zij gaan uitvoerig in op de achtergronden en de actualiteit van het participatiebudget. Helderma legt uit hoe de gemeenten zich in de toekomst tegenover het Rijk moeten verantwoorden voor hun bestedingen uit het participatiebudget. Revenboer behandelt de implementatie van de nieuwe regeling en put daarbij uit de ervaringen van de 23 proefgemeenten, die hij vanuit het projectbureau intensief begeleidt. Al deze informatie is beschikbaar in de vorm van handreikingen en via de informatiekkanalen van het SZW-loket.

Utrecht, 18 november 2008.

### **De actualiteit van het participatiebudget**

Op 11 november 2008 heeft de Tweede Kamer de wet aangenomen. Op 22 of 23 december ligt de wet ter behandeling bij de Eerste Kamer.

Er zijn drie wijzigingen:

- De oormerking educatiegelden komt te vervallen per 1 januari 2010.
- De bestedingsverplichting bij de ROC's komt te vervallen per 1 januari 2011.
- Gemeenten kunnen de kosten van een ondersteuning bij een leerwerktraject voor jongeren van 16 en 17 jaar betalen uit het participatiebudget.